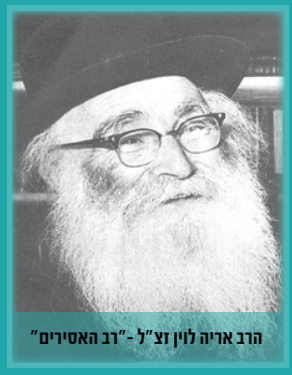
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 182 | ב' אלול תש"פ | פרשת שופטים

דרך חיים

אומר המדרש (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תעד): "אנכי אנכי הוא מנחמכם. אמר ר' אבא בשם רשב"ל (משל) למלך שכעס על מטרונא וטרדה והוציאה מתוך פלטין שלו, לאחר ימים בקש להחזירה אמרה יכפול כתובתי ואחר כך הוא מחזירני, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני בסיני אמרתי לכם פעם אחת אנכי ה' אלהיך, ובירושלים לעתיד לבא אני אומר לכם שתי פעמים אנכי אנכי הוא מנחמכם". לכאורה איך המשל דומה לנמשל? וכי באמירה הכפולה של "אנכי" נחשב הדבר לכתובה כפולה?

לגבי הנחמה, "נחמו נחמו עמי", אומרים חז"ל במדרש (שם רמז תמג): "מיד מתכנסין כל הנביאים והולכים אצלה, והיא אומרת להם איך תנחמוני הבל ותשובותיכם נשאר מעל, א"ר אבא בר כהנא דבריכם צריכים מירוק, עד עכשיו אזני מלאות מן התוכחות שהוכחתם אותי ועכשיו אתם באים לנחמני? הלך הושע לנחמה, אמר לה: הקדוש ברוך הוא שלחני אצלך לנחמך. אמרה לו: מה בידך? אמר לה: "אהיה כטל לישראל". אמרה: אתמול אמרת לי "הכה אפרים שרשם יבש פרי בל יעשון", ועתה אתה אומר לי כך, לאיזה נאמין לראשונה או לשניה?". המדרש מונה והולך את כל הנביאים, וכנסת ישראל לא מוכנה לקבל מהם נחמה בטענה שקודם לכן ניבאו לה פורענות. והדבר מתמיה ביותר, הלא כל נבואות הפורענות מותנות בכך שיהיו חוטאים, ומה שהתשובה מבטלת את רוע הגזירה, כפי שמצינו באנשי נינוה, הוא דבר פשוט, וכל שכן לאחר כל הגלות הארוכה והמרה ברור הדבר שיתנבאו הנביאים טובה לכנסת ישראל. אם כן למה כנסת ישראל אומרת "איך תנחמוני הבל"?

ממשיך המדרש "הלך משה ואמר לה קבלי ממני תנחומין. אמרה לו: היאך אקבל ממך תנחומין שכתבת עלי קללות וגזירות קשות שנאמר מזי רעב ולחומי רשף, מיד הולכים כלם לפני הקדוש ברוך הוא ואומרים רבש"ע אינה מקבלת ממנו תנחומין שנאמר עניה סערה לא נחמה". ודאי כנסת ישראל מאמינה בנבואת הנביאים ושדברי אמת בפיהם, אלא שחשש יש לה שמא על אף הנבואה העתידה יגרום החטא והיא תאבד את כל המעלות הטובות שמובטחות לה מפי הנביאים כאשר תמצה את כוס הפורענות ותשוב מדרכה הרעה. כפי שביארנו בשבוע שעבר על "עניה סוערה לא נחמה", כנסת ישראל חוששת שמא תשוב לאותו המצב אחר שתחטא. לכן "אמר להם הקדוש ברוך הוא: אני ואתם נלך וננחמנה הוי "נחמו נחמו עמי" - נחמוה נחמוה עמי, אין ראוי לילך אלא אני בעצמי", כיוון שהנחמה באה מאת ה' היא קיימת לעד ולעולמי עולמים.

זו כוונת "אנכי אנכי הוא מנחמכם", שבא להדגיש שהנחמה באה מאת ה' וממילא היא נחמה נצחית ואינה ברת שינוי. גאולה שבאה מאת ה' היא גאולת

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

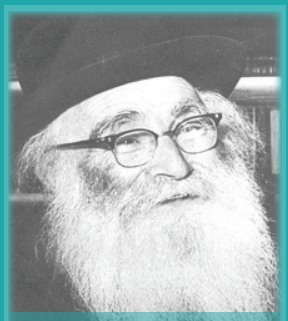

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

אמת, לכן אנו מדגישים בהגדה של פסח על גאולת מצרים: "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה- אני ולא מלאך, והכיתי כל בכור בארץ מצרים- אני ולא שרף, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים- אני ולא השליח, אני ה'- אני הוא ולא אחר". אמנם ביציאת מצרים על אף שמכת בכורות הייתה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, סוף סוף הייתה שותפות של משה רבנו, ולכן במעמד הר סיני ניתנה כתובה רגילה "אנכי ה' אלהיך" פעם אחת בלבד, משום ש"מוליך לימין משה זרוע תפארתו". משה רבנו גואל את ישראל בשותפות עם ה' שהבטיח ליעקב "אנכי אעלך גם עלה", ולכן הוא טוען "מי אנכי כי אלך אל פרעה", כלומר איני ה"אנכי" שהבטחת, אלא רצוני שתהיה כפילות "אנכי" גם בגאולת מצרים כדי שתהיה הגאולה השלמה והאחרונה. עצם הקשר שבין הקב"ה לכנסת ישראל, עד כדי הבטחתו שהוא בכבודו ובעצמו ינחם בגאולה שלמה, הוא הכתובה הכפולה הזו של "אנכי אנכי הוא מנחמכם" שמבטיחה קשר שאין לו הפסק. "ביום חתונתו זה מתן תורה"- התורה היא הכתובה המחברת את כנסת ישראל והקב"ה, אך יש בה תנאי של קיום התורה, אך עתה זו כתובה שתלויה ברצון ה' בלבד.

שבת שלום!

העלון מוקדש לרפואת

מעיין רינה בת אלישבע

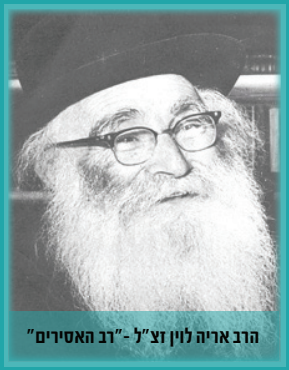
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

סיפר האדמו"ר מסוכטשוב, הרב מנחם שלמה בורנשטיין:

בזמן המנדט הבריטי ביקשני ר' אריה באחד מימי ראש חודש שאצטרף אליו בנסיעתו לבית החולים למצורעים אשר היה ממוקם בבית לחם, ואסייע בידו בנשיאת סלי המזון עבורם. הופתעתי מבקשתו ונעניתי בנפש חפצה. עלינו על אוטובוס ערבי, ירדנו בבית לחם וכיתתנו רגלינו כברת דרך ארוכה עד לבית החולים.

משהגענו לשם נכנס ר' אריה לכל אחד מהחדרים, בירך את החולים בברכת רפואה שלמה וחילק להם דברי מאכל. משיצאנו לפרוזדור שאלתיו: ומה לך כי תסע מחוץ לעיר ותכתת רגליך כדי לבקר את המצורעים הערבים?

השיבני ר' אריה: "ישנו יהודי אחד ובודד המאושפז עם כל החולים הערבים, ובזכותו הולך אנכי ופוקד את כולם".

(צדיק יסוד עולם עמוד 144)

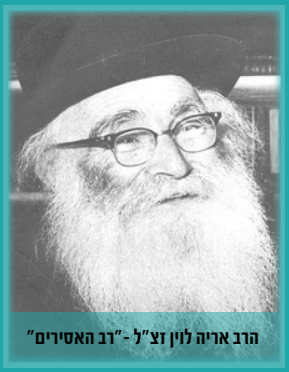
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

פסק מרן השלחן ערוך ש"המשכים להתחנן לפני בוראו יכוין לשעות שמשתנות המשמרות... שהתפילה שיתפלל באותן השעות על החרבן והגלות רצויה... ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על החרבן". מנהג זה של אמירת "תיקון חצות" מתוך צער על החרבן הוא מנהג שראוי לאנשי מעלה לנהוג בו. וכתב הזהר הקדוש שהעת הנכונה ביותר לאמרו היא בשעת חצות הלילה. כשכאן המקום להדגיש שכמובן אין הכוונה לשעה 00:00 אותה אנו קוראים היום חצות, אלא חצות הלילה נקבעת על ידי שעות זמניות בדיוק בין תחילת הלילה לסופו.

הנוהגים לומר תיקון חצות יאמרו איש איש כפי מנהג עדתו ואבותיו, בישיבה על הקרקע, חליצת המנעלים, ומהראוי לתת אפר מקלה על מצחו, ולהרבות בקינה ובכיה, וטוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה. יש שלא הקפידו לאמרו בכל יום אלא בעתים מיוחדים, כימי בין המצרים, ימי התשובה וכדומה.

בשבת וימים טובים ישנה מחלוקת אם לא אומרים כלל תיקון חצות (בן איש חי וישלח ז) או שאומרים את התיקון בלא תיקון רחל ובלא "למנצח יענך" ו"מזמור לדוד בבוא" (סידור הרב). וכן נהגו לומר תיקון לאה בלבד בלילי ראש חודש ובשאר לילי הימים שאין אומרים בהם תחנון. ובמורה באצבע ומרן הבן איש חי כתבו כמו כן לומר רק תיקון לאה כל ימי ספירת העומר, בעשרת ימי תשובה, בבית החתן, בליל המילה, ובליל שישי ומוצאי שבת משום הארת השבת. ויש שנוהגים גם כן שלא לומר בארץ ישראל תיקון רחל בשנת השמיטה.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

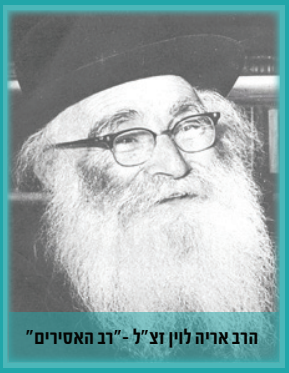
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | במהלך מפגש שיחקנו מספר חברים בכדור, אחד החברים בעט את הכדור של חברו על עץ והכדור התפנצ'ר, האם עליו לשלם לבעל הכדור?

תשובה | אדם מועד לעולם, ולכן אותו הבועט נחשב כמועד לדבר לבעוט את הכדור למרחק כל כך גדול, ולכן אף שלא עשה את הנזק בכוונה תחילה הוא אדם המזיק שמעמדו כמועד להזיק, וכאן ממש הזיק ברגלו לחפצו של השני.

נכון שיש מקום לומר שבמשחק הדבר נעשה ברשות בעל החפץ, שהביא את הכדור על דעת שיבעטו בכדורו, אבל העובדה שהבועט בעט בכח רב זה מעבר למידת השימוש הראויה, ואף שלא הייתה כוונתו לכך, מחייבת את האדם מדין גרמי - נזק ישיר שבא מפעולתו. אמנם מצד גובה התשלום הוא צריך לתת לו את שווי החפץ כעת, וממילא עליו לשלם שווי של כדור משומש ולא של כדור חדש (אלא אם מדובר בשימוש הראשון בכדור), ומצד זה על בעל הנזק להוכיח מה שווי הכדור הזה כי המוציא מחברו עליו הראיה. אך כדי לצאת ידי שמיים עליו לתת לו את שווי הכדור כך שתהיה לו את אפשרות השימוש בכדור כפי שהיה ראוי אלמלא היה גורם להיזק.